

DREPTURILE MINORILOR STRĂINI NEÎN- SOȚIȚI, RECUNOSCUTE ÎN SFERA INTER- NAȚIONALĂ ȘI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Lect. univ. dr. Simion BELEA

*Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Romania
simionbla@yahoo.com*

ABSTRACT: The Rights of Unaccompanied Foreign Minors, Recognized at International and European Level.

The protection of unaccompanied foreign minors has been an issue of major concern for the European Union in recent years. The need for special protection of unaccompanied minors has gradually been felt by the main international organizations and has led to the adoption of numerous legal instruments among the member states, including in the fight against human trafficking. This study analyses the status of unaccompanied foreign minors in the light of existing international and European legal regulations, as well as the role of guardianship services in European states where the migration flows of this category are increasingly frequent.

Keywords: *protection, unaccompanied foreign minors, children's rights, asylum support, international law.*

Introducere

În ultimele decenii, aproape toate statele europene s-au confruntat cu sosirea pe teritoriul lor a valurilor de imigranți aparținând unor categorii deosebit de vulnerabile, precum minorii străini neînsoțiți. Migrația minorilor neînsoțiți este un fenomen foarte complex, caracterizat printr-o multitudine de aspecte: sociale, politice, economice, care le condiționează atât de mult viața încât determină alegerea acestora de a-și părăsi propria țară. Minorul neînsoțit, prin urmare, se numără printre beneficiarii protecției internaționale și poate fi calificat drept refugiat, titular de protecție subsidiară sau temporară, poate solicita azil și se bucură de anumite drepturi, prevăzute de normele internaționale, precum cele referitoare la primire, ac-

cesul la educație, accesul la asistență socială, asigurări de sănătate și acces la programe de integrare.

Legislația Uniunii Europene oferă un cadru solid și eficient pentru protecția drepturilor minorilor migranți neînsoțiți, care stabilește condițiile de primire și de examinare a cererilor, precum și problema includerii acestora în societate. Statele membre, care acordă minorului neînsoțit statutul de refugiat sau de persoană îndreptățită să beneficieze de protecție subsidiară sau umanitară, trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că acesta este reprezentat de un tutore. De asemenea, minorului trebuie să i se garanteze accesul la informații cu privire la drepturile și obligațiile sale în temeiul statutului atribuit, precum și posibilitatea de a menține unitatea familială prin eliberarea unui permis de ședere membrilor familiei sale sau acordarea de asistență în cazul repatrierii voluntare¹.

1. Protecția minorilor neînsoțiți în instrumente internaționale

Dreptul internațional nu are un instrument juridic obligatoriu pentru protecția minorilor străini. Normele privind drepturile omului se aplică tuturor copiilor și adolescenților, chiar dacă aceștia nu au statutul de *civitas*. La acestea s-au adăugat ulterior garanții pregătite special pentru protecția minorilor².

Comunitatea internațională și-a manifestat atenția față de acești subiecți încă din primele decenii ale secolului XX. În anul 1924, în cadrul Societății Națiunilor, a fost adoptată prima Declarație privind drepturile copilului, urmată de a doua Declarație a Drepturilor Copilului, puternic susținută de ONG-ul *Save the Children* și adoptată în 1959 de Organizația Națiunilor Unite. Alți pași semnificativi în procesul de afirmare a sistemului internațional de protecție a copilului³ au fost, printre altele, înființarea,

---

1 Comisia Europeană, *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European și Consiliu. Protecția copiilor migranți*, Bruxelles, 12.4.2017, COM(2017) 211 final, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0211&from=DE>, data de acces 05.09.2022.

2 Del Guercio A., *La tutela dei minori stranieri tra diritti consolidati e politiche di chiusura verso l'Altro*, în Bonito Oliva R. (coord.), „Identità in dialogo. La libertà”, pp. 153-177.

3 Pentru o examinare a instrumentelor internaționale referitoare la protecția copiilor și adolescenților, a se vedea Cataldi G., *The protection of minors in international law*, în „The protection of minors of islamic culture in the Mediterranean. Aspetti sociali, giuridici e medici”, Cilardo A. (coord.), Napoli, 2011;

în 1946, a Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF)⁴ și proclamarea anului 1979, la douăzeci de ani distanță de la adoptarea celei de-a doua Declarații, ca fiind „Anul Internațional al Copilului”. Deși Declarațiile sus-menționate nu au o valoare juridică obligatorie, ele s-au constituit ca un model pentru elaborarea a ceea ce reprezintă textul normativ internațional de referință pentru protecția copiilor și, respectiv, a adolescenților. Chiar și într-un cadru supranațional de ansamblu, care nu consacră o disciplină anume, dar care necesită o recunoaștere pe baza diverselor surse, inclusiv a celor cu valoare juridică distinctă, o referință primordială a sistemului internațional de protecție a minorilor este, fără îndoială, reprezentată de Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și adolescentului⁵.

Aprobată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite, la 20 noiembrie 1989, prin Rezoluția 44/25, intrată în vigoare în ziua de 2 septembrie 1990, aceasta a fost ratificată de toate statele membre UE, reprezentând un parametru pentru elaborarea reglementărilor Uniunii Europene în domeniu. Convenția își propune să protejeze copilul de exploatarea economică, sexuală sau de orice alt tip de muncă periculoasă, de violență și maltratare, precum și de a fi victima traficului de copii. Documentul interzice arestarea și detenția arbitrară a minorului și impune, în cazurile în care este necesar să se dispună privarea de libertate, ca aceasta să se facă în condițiile legii, numai în ultimă instanță și să aibă o durată cât mai scurtă; în orice circumstanță, minorul reținut ar trebui să fie separat de adulți, tratat astfel încât să se țină cont de nevoile legate de vârsta sa, să aibă acces la asistență socială și juridică, dar și să poată contesta privarea de libertate în fața unei persoane competente, independente și cu autoritate imparțială, care decide cu promptitudine. În situația în care părinții au emigrat, autoritățile statu-

---

4 Organism subsidiar al Adunării Generale a Națiunilor Unite, angajat să protejeze minorii de foame, boli și exploatare. Pentru mai multe informații, a se vedea www.unicef.org.

5 Planul de acțiune precizează în mod expres faptul că normele stabilite în Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului, sunt plasate în centrul oricărei inițiative privind minorii neînsoțiți. Pentru o analiză a compatibilității între instrumentele de reglementare ale UE, care conțin prevederi referitoare la minorii străini neînsoțiți, și Convenția ONU privind drepturile copilului, a se vedea observațiile lui Farrugia R., Touzenis K., *The international protection of unaccompanied and separated migrant and asylum-seeking children in Europe*, în Kanics I., Senovilla Hernández D., Touzenis K. (coord.), „Migrating Alone: Unaccompanied and Separated Children’s Migration to Europe,” Editions UNESCO, Paris, 2010, p. 21.

lui gazdă trebuie să favorizeze reîntregirea copiilor care au rămas în țara de origine. Art. 22 din Convenție tratează o categorie anume de minori⁶, solicitanții de azil și refugiații, care se găsesc pe teritoriul unui stat, acesta având obligația să le garanteze protecția și asistența umanitară necesare pentru a le permite „să se bucure de drepturile prevăzute în această Convenție și alte instrumente internaționale referitoare la drepturile omului”⁷. Situațiile juridice subiective menționate pe scurt mai sus trebuie garantate fără discriminare bazată pe cetățenie și în interesul superior al copilului, principiu care trebuie să aibă preeminență în toate deciziile instituțiilor publice sau private, instanțelor, autorităților administrative sau organelor legislative (art. 3, alin. 1)⁸.

Statele care au aderat la Convenția de la New York din 1989, în temeiul art. 4, au obligația de a adopta toate măsurile legislative, administrative și de altă natură pentru punerea în aplicare a acordului. Orice dificultăți sau întârzieri în implementarea prevederilor de mai sus trebuie raportate organelor de supraveghere instituite prin tratatul menționat anterior și Comitetului pentru Drepturile Copilului, responsabil cu examinarea rapoartelor pe care părțile contractante sunt obligate să le transmită periodic. Comitetul nu are competența de a „sanționa” statul care nu și-a respectat obligațiile ce decurg din respectiva Convenție sau care a instituit un comportament ce aduce atingere drepturilor copiilor și adolescenților.

2. Principalele inițiative ale Uniunii Europene de a proteja minorii străini neînsoțiți

Atenția Uniunii Europene față de acest fenomen în creștere a putut fi urmărită încă de la sfârșitul anilor 1990, când Consiliul a adoptat o primă

---

6 Statele părți vor lua măsurile necesare pentru ca un copil care caută să obțină statutul de refugiat sau care este considerat refugiat în conformitate cu reglementările și procedurile internaționale și naționale aplicabile, fie că este singur sau însoțit de mamă ori de tată sau de orice altă persoană, să beneficieze de protecția și asistența umanitară corespunzătoare, pentru a se putea bucura de drepturile recunoscute de prezenta Convenție și de celelalte instrumente internaționale privind drepturile omului sau ajutorul umanitar la care respectivele state sunt părți.

7 Minorii care solicită azil și refugiații beneficiază, de asemenea, de garanțiile prevăzute de Convenția de la Geneva din 1951 privind recunoașterea statutului de refugiat și de directivele comunitare privind azilul.

8 Focarelli C., *La Convenzione di New York sui diritti del fanciullo e il concetto di «best interests of the child»*, în „Rivista di diritto internazionale”, 2010, p. 981 și urm.

rezoluție privind minorii neînsoțiți⁹, iar mai târziu au fost adoptate o serie de inițiative de natură operațională¹⁰, în vederea pregătirii unui cadru legislativ. Diverse prevederi privind protecția minorilor străini neînsoțiți se regăsesc în documentele care reglementează trecerea frontierelor externe¹¹ și în cadrul sistemului european comun de azil¹², în reglementările pentru combaterea traficului de ființe umane și protecția victimelor¹³, în relația cu repatrierea străinilor ilegali, cât în reglementările care fac referire la reîntregirea familiei.

---

9 Rezoluția Consiliului din 26 iunie 1997 privind minorii neînsoțiți, resortisanții țărilor terțe, 97/C 221/03, în EUR-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52011AP0115>, data de acces 05.09.2022.

10 Rezoluția Parlamentului European din 12 septembrie 2013 privind situația minorilor neînsoțiți în UE, în https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2013-0251_RO.html, data de acces 05.09.2022.

11 Regulamentul (UE) nr. 610/2013 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013, care a modificat Regulamentul (CE) Nr. 562/2006 a Parlamentului European și a Consiliului, ce a instituit un nou cod comunitar referitor la regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul frontierelor Schengen). În special formarea polițiștilor de frontieră este de așteptat să includă programe specializate în scopul identificării și gestionării situațiilor care implică persoane vulnerabile, cum ar fi minorii neînsoțiți și victimele traficului de persoane. Statele membre trebuie, de asemenea, să desemneze puncte naționale de contact pentru consultări cu privire la minori, unde polițiștii de frontieră se pot adresa în caz de îndoieli. A se vedea <https://ilegis.ro/eurolegis/ro/index/act/47628>, data de acces 05.09.2022.

12 Minorii străini neînsoțiți sunt luați în considerare în mod expres în toate instrumentele care compun sistemul european comun de azil, și anume patru directive specifice privind condițiile de primire a solicitanților de azil, protecția temporară, recunoașterea și procedurile de obținere a statutului de refugiat. Această recunoaștere, la care reglementările care alcătuiesc așa-numitul Sistemul Dublin, adoptat în forma sa actuală în baza art. 78 TFUE. A se vedea *Raportul referitor la punerea în aplicare a Regulamentului Dublin III*, 02.12.2020, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0245_RO.html, data de acces 05.09.2022.

13 Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere care trebuie eliberat resortisanților țărilor terțe, victime ale traficului de ființe umane sau implicați într-o acțiune de facilitare a imigrației ilegale, care cooperează cu autoritățile competente. În cazul în care statele membre fac uz de dreptul de a aplica directiva minorilor, în temeiul art. 10, alin. 3, iau măsuri de precauție specifice (verificarea vârstei și a naționalității, urmărirea membrilor familiei) cu referire la minorii neînsoțiți. În special, li se cere să adopte „cu cea mai mare promptitudine măsurile necesare pentru a-și asigura reprezentarea juridică, dacă este necesar și în contextul procedurilor penale, în baza sistemului lor juridic”. A se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0081> data de acces 06.09.2022.

De asemenea, în urma lansării unei strategii cuprinzătoare a UE pentru promovarea și protejarea efectivă a drepturilor copilului în politicile interne și externe ale Uniunii Europene¹⁴, în anul 2009, Programul de la Stockholm, prin care au fost definite liniile directoare, pentru spațiul de libertate, securitate și justiție pentru perioada 2010-2014¹⁵, politicienii au recunoscut că „minorii neînsoțiți, care sosesc în statele membre din țările terțe, constituie un grup deosebit de vulnerabil căruia ar trebui să i se acorde o atenție specială cu răspunsuri specifice” și a cerut Comisiei Europene să elaboreze un plan de acțiune, care să consolideze și să completeze instrumentele legislative și financiare aplicabile, combinând măsuri de prevenire, protecție și asistență la repatriere¹⁶. Subliniind necesitatea unei mai mari coerențe a imaginii de ansamblu, au fost evidențiate principalele critici ale fenomenului, în special legate de lipsa de date comparabile, întoarcerea minorilor în țările lor de origine, riscurile să fie atrași de rețele criminale sau chiar mai rău să devină victime ale traficului de persoane¹⁷. O atenție specială a fost acordată problemei evaluării vârstei considerată crucială, în scopul activării setului de garanții și drepturi ale minorilor¹⁸. În

---

14 Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul Regiunilor Empty, *Strategia Uniunii Europene privind drepturile copilului*, Bruxelles, 24.03.2021, COM(2021) 142 final în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142&from=en>, data de acces 06.09.2022.

15 *Programul Stockholm- O Europă deschisă și sigură în serviciul și protecția cetățenilor*, în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene –EUR-Lex”, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/feda3799-4900-4f31-8218-fd9589cd073f/language-ro>, data de acces 06.09.2022.

16 Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliului European, Planul de acțiune privind minorii neînsoțiți (2010-2014), COM (2010) 213 din 06.05.2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0213>, data de acces 07.09.2022.

17 Aceste aspecte au fost apoi abordate în mod specific în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, *Strategia UE în vederea eradicării traficului de ființe umane* (2012-2016), COM (2012) 286 din 19.6.2012, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52012DC0286>, data de acces 07.09.2022, strategie în care a fost evidențiat faptul că grupurile vulnerabile (inclusiv minorii neînsoțiți) au o expunere mai mare la riscul de a deveni victime ale traficului de ființe umane.

18 Sul tema specifico dell'accertamento dell'età si vedano Di Napoli E., *Riflessioni a margine della «nuova» procedura di accertamento dell'età del minore straniero non accompagnato ai sensi dell'art. 5 della l. 47/2017*, în „Diritto, Immigrazione e Cittadinanza”, n.

caz de imposibilitate a repatrierii, statele membre au fost invitate să acorde minorului un statut juridic adecvat, prin eliberarea unui permis special de ședere, eventual din motive umanitare. Având în vedere creșterea bruscă a minorilor străini neîsoțiți în anul 2015, problema a fost luată în considerare în agenda comună privind migrația¹⁹. În ceea ce privește prioritatea de a asigura implementarea deplină și coerentă a sistemului european comun de azil, s-a solicitat o atenție deosebită acordată nevoilor grupurilor vulnerabile, cum ar fi minorii, și dezvoltarea unei strategii globale. Cel mai semnificativ instrument este comunicarea Comisiei Europene din 2017: „Protecția copiilor migranți”, care reiterează importanța unei protecții specifice și corespunzătoare²⁰. Comunicarea subliniază în primul rând necesitatea identificării rapide a minorilor la sosirea lor în UE, astfel încât aceștia să beneficieze de un tratament adecvat vârstei și stării lor; toți minorii trebuie să aibă acces imediat la asistență juridică și asigurări de sănătate, sprijin psihosocial și educație, indiferent de statutul acestora. În acest scop, pe de o parte, a fost anunțată viitoarea revizuire a recomandărilor Biroului European de Sprijin pentru Azil (EASO)²¹ pentru evaluarea vârstei, iar pe de altă parte, a fost evidențiată necesitatea îmbunătățirii serviciilor de protecție a copilului, desemnându-se suficienți tutori, oferindu-le instrumente adecvate pentru îndeplinirea sarcinilor lor, prevestind crearea unei rețele europene de protecție. De asemenea, statelor membre li s-a cerut să instituie proceduri adecvate pentru a raporta sistematic toate cazurile de copii dispăruți și pentru a face schimb de informații în acest sens. Acesta este

---

3.2017, pp. 4-9; Moyersoen J., *Minori non accompagnati: l'articolata ed ostica questione dell'accertamento dell'età*, în „Minorigiustizia”, nr. 3, 2017, p. 78 și urm.

19 Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Agenda europeană privind migrația, COM (2015) 240 din 15 mai 2015.

20 Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, *Protecția copiilor migranți*, Bruxelles, 12.4.2017 COM(2017) 211 final, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52017DC0211>, data de acces 06.09.2022.

21 EASO – *European Asylum Support Office* este o agenție creată prin Regulamentul Uniunii Europene 439/2010 în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție pentru a spori cooperarea statelor membre UE în materie de azil, a îmbunătăți implementarea Sistemului european comun de azil și pentru a sprijini statele membre aflate sub presiune. EASO a fost înlocuit, începând cu 19 ianuarie 2022, cu EUAA (Agenția Uniunii Europene pentru Azil), noua agenție fiind responsabilă cu îmbunătățirea funcționării sistemului european comun de azil. A se vedea <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/news/20220119-new-eu-asylum-agency/>, data de acces 26.08.2022.

unul dintre cele mai îngrijorătoare aspecte ale fenomenului, întrucât minorii, datorită vulnerabilității lor, pot deveni victime ale fenomenelor criminale. Progresele înregistrate de Uniunea Europeană și de statele membre, în ceea ce privește protecția minorilor migranți, au fost examinate într-un raport din martie 2018²².

3. Cadrul juridic a Uniunii Europene pentru protejarea minorilor străini neînsoțiți

Atunci când este menționată „legislația europeană privind drepturile minorilor”, aceasta se referă în esență la izvoarele primare ale dreptului (tratate, convenții, drept secundar și jurisprudență) introduse de Consiliul Europei și de Uniunea Europeană (UE). După caz, se face referire la alte surse europene, care influențează dezvoltarea legislației europene privind drepturile minorilor, inclusiv documente strategice, orientări sau alte instrumente neobligatorii de importanță fundamentală²³. Standardele de protecție individuală a minorilor străini neînsoțiți, stabilite cel puțin în dimensiunea lor formală, atât la nivel „regional”, cât și internațional, întâmpină diverse particularități în implementarea lor concretă; iar în acest context este necesar să se constate situația juridică parțial diferită dintre minorii străini „însoțiți” și minorii străini „neînsoțiți”. O categorie variată de surse juridice, precum și interpretarea jurisprudențială aferentă, permit însă să apară aspecte care, citite din punct de vedere al protecției copilului ca atare, conduc la o suprapunere progresivă între diferitele standarde de protecție sau chiar la sarcini mai mari (și de natură interpretativă) pentru autoritățile publice naționale.

Lupta împotriva traficului de persoane reprezintă una dintre prioritățile strategice ale UE și ale statelor membre. Traficul de ființe umane reprezentând o încălcare gravă a drepturilor omului, în mod expres inter-

---

22 *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. Progress report on the Implementation of the European Agenda on Migration*, COM (2018) 250 final, din 14 martie 2018, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0126>, data de acces 26.08.2022. Un tabel atașat sintetizează acțiunile întreprinse de instituțiile europene, precum și rapoartele care conțin răspunsurile statelor membre la chestionar privind acțiunile întreprinse pentru protejarea minorilor migranți.

23 *European Court of Human Rights, Manuale di diritto europeo in materia di diritti dell'infanzia e dell'adolescenza*, Agenzia dell'Unione europea per i diritti fondamentali e Consiglio d'Europa, 2015, pag. 17.

zisă de articolul 5 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene²⁴. Aceasta este o infracțiune deosebit de gravă enumerată la articolul 83 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Diferite prevederi cu referire la protecția minorilor străini neînsoțiți se regăsesc în disciplina care reglementează trecerea frontierelor externe²⁵ și în contextul sistemului european comun de azil²⁶, în disciplina împotriva traficului de ființe umane și protecția victimelor²⁷, în raport cu repatrierea străinilor ile-

---

24 A se vedea *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 30.03.2010, în <https://fra.europa.eu/ro/eu-charter/article/5-in-terzicerea-sclaviei-si-muncii-fortate?page=2>

25 Regulamentul (UE) nr. 610/2013 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 care modifică Regulamentul (CE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului, privind regimul trecerii frontierelor de către persoane (Codul frontierelor Schengen), Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen, Regulamentul (CE) nr. 1683/95 și (CE) nr. 539/2001 a Consiliului și regulamentele (CE) nr. 767/2008 și (CE) nr. 810/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, în JO L 182 din 29.6.2013, p. 1. În special, formarea polițiștilor de frontieră este de așteptat să includă programe specializate în scopul identificării și gestionării situațiilor care implică persoane vulnerabile, cum ar fi minorii neînsoțiți și victimele traficului de ființe umane. Statele membre trebuie, de asemenea, să desemneze puncte naționale de contact pentru consultare cu privire la minori, la care polițiștii de frontieră înșiși se pot adresa în caz de îndoială.

26 Minorii străini neînsoțiți sunt luați în considerare în mod expres în toate instrumentele care compun sistemul european comun de azil, și anume în cele patru directive specifice privind condițiile de primire a solicitanților de azil, privind protecția temporară, privind recunoașterea statutului de refugiat și privind procedurile de obținere. Această recunoaștere, la care reglementările care alcătuiesc așa-numitul Sistemul Dublin, adoptat în forma sa actuală în baza art. 78 TFUE. În general, prevederile relevante se referă la plasarea minorilor neînsoțiți (la rude adulte, la familie maternală, în centre de primire dotate cu dotări speciale pentru minori sau alte locuri de cazare adecvate), căutarea membrilor familiei, garantarea unei pregătiri adecvate, pentru oricine lucrează cu minori neînsoțiți, atenție la reintegrarea familiei, bunăstarea și dezvoltarea socială a minorului neînsoțit, siguranța și ascultarea acestuia.

27 Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere care trebuie eliberat cetățenilor

ale țărilor terțe victime ale traficului de ființe umane sau implicate într-o acțiune de facilitare a imigrației ilegale care cooperează cu autoritățile competente, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 261 din 6.8.2004, p. 19. A se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004L0081>, data accesării 16.09.2022.

În cazul în care statele membre folosesc opțiunea să aplice directiva minorilor, în temeiul art. 10, alin. 3, aceștia adoptă măsuri de precauție specifice (determinarea vârstei și

gali și reîntregirea familiei.²⁸ Reamintind principiul interesului superior al copilului, enunțat la art. 24 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene²⁹, au fost definite un set de inițiative, adresate statelor membre.³⁰ O atenție specială a fost acordată problemei evaluării vârstei, considerată un criteriu crucial, în scopul activării setului de garanții și drepturi ale minorilor. În lipsa unei reglementări uniforme în UE, în cazul imposibilității sau inadecvării repatrierii, statelor membre li s-a cerut să acorde minorului un statut juridic adecvat, precum eliberarea unui permis special de ședere, eventual din motive umanitare.

---

naționalității, urmărirea membrilor familiei) cu referire la minorii neînsoțiți. În special, li se cere să adopte „cu cea mai mare promptitudine măsurile necesare pentru a le asigura reprezentarea juridică, dacă este necesar și în contextul procedurilor penale, în baza sistemului lor juridic”.

28 Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 251 din 3.10.2003, p. 12, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/ALL/?uri=CELEX:32003L0086>, data de acces 16.09.2022. Minorii neînsoțiți sunt luați în considerare cu referire la reîntregirea familiei refugiatului, în art. 10, alin. 3, unde sunt avute în vedere condiții mai favorabile pentru reîntregire, ascendenții direcți de gradul I, precum și posibilitatea statelor de a autoriza „intrarea și șederea în scopul reîntregirii în familie a tutorelui său legal sau a altui membru al familiei, atunci când refugiatul nu are rudeni directe sau este imposibil de urmărit”.

29 Articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene : 1) Copiii au dreptul la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor. Ei își pot exprima în mod liber opinia. Aceasta se ia în considerare în problemele care îi privesc, în funcție de vârsta și gradul lor de maturitate. (2) În toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. (3) Orice copil are dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acestea sunt contrare interesului său. A se vedea: *EU Charter of Fundamental Rights*, în <https://fra.europa.eu/ro/eu-charter/article/24-drepturile-copilului>, data de acces 26.08.2022.

30 Aceste aspecte au fost apoi abordate în mod specific în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Strategia UE pentru eradicarea traficului de ființe umane (2012-2016), COM (2012) 286 final din 19.6.2012, unde s-a evidențiat că grupurile vulnerabile (inclusiv minorii neînsoțiți) au o expunere mai mare la riscul de să fie victimă a traficului. A se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021DC0171>, data de acces 26.08.2022.

5. Reprezentarea legală a minorilor străini neînsoțiți în dreptul UE

Termenul „reprezentare legală” este folosit pentru a desemna o persoană al cărei rol este să însoțească copilul în diferite etape. Rolul tutorelui, îndatoririle și responsabilitățile sale vor fi specificate pentru fiecare țară în care termenii de tutore, (custode), reprezentantul sau administratorul se confundă fără a fi posibilă asocierea unei definiții comune. Importanța tutorelui legal constituie un element central pentru a asigura protecția efectivă a minorilor privați temporar sau definitiv de mediul lor familial, într-o altă țară decât cea a cetățeniei lor³¹. În unele state membre ale UE se utilizează un sistem unic de protecție pentru toți minorii; altele prevăd sisteme diferite în funcție de statutul de imigrant al minorului. Prima cerință în dreptul european referitoare la cererea de azil a minorilor neînsoțiți se referă la reprezentarea minorului în momentul procedurii: un reprezentant legal trebuie să fie desemnat cât mai curând posibil, să informeze minorul și să intervină în timpul interviului³². Această necesitate a fost menționată în unele directive europene³³. Desemnarea acestuia nu este obligatorie în unele cazuri, cum ar fi de exemplu cazul în care hotărârea se pronunță după vârsta majoratului, când minorul este asistat de un avocat, când minorul în vârstă de peste 16 ani este considerat capabil să-și depună cererea sau când minorul este căsătorit.

În Spania, statutul minorilor străini neînsoțiți are prioritate față de statutul imigranților adulți. Fiecare acțiune este întreprinsă în interesul suprem al minorului și, prin urmare, este supusă legii 1/1996 privind protecția juridică a minorilor. Minorul neînsoțit care solicită azil este încredințat preventiv serviciilor regionale de protecție pentru copii și adolescenți. Aceste servicii desemnează un tutore minorului și asigură reprezentarea acestuia în toate procedurile, inclusiv pentru cererea de azil³⁴. Legea spani-

---

31 Art.20 din Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului. A se vedea: Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons, *Harmonising the protection of unaccompanied minors in Europe*, în <https://pace.coe.int/en/files/23017>, data de acces 05.09.2022.

32 Directiva 2003/9/CE, op. cit., nota 13 art. 19,1; Directiva 2004/83/CE, op. cit., nota 13, art. 30,1; Directiva 2005/85/CE, op. cit., nota 42, art. 17.1.

33 Directiva 2005/85/CE, op. cit., nota 42, art.17.2, art.17.3.

34 European-Justice, *Drepturile minorilor în cadrul procedurilor judiciare. Spania*, în https://e-justice.europa.eu/35998/RO/rights_of_minors_in_court_proceedings?SPAIN&member=1, data de acces 05.09.2022.

olă prevede o procedură de urgență pentru minorii neînsoțiți, care permite examinarea cererii în termen de trei luni, în loc de șase luni cum este prevăzut pentru adulți. Minorii străini neînsoțiți au acces deplin la sistemul național de sănătate în aceleași condiții ca și copiii spanioli; această acoperire poate continua atunci când împlinesc vârsta majoratului, în funcție de statutul lor juridic. Au dreptul și se bucură de educație în aceleași condiții ca și copiii spanioli.

În Franța, legea prevede desemnarea unor reprezentanți legali numiți „administratori ad-hoc”, care sunt însărcinați cu reprezentarea și asistența minorilor neînsoțiți la momentul cererii lor de azil. Aceasta se referă la minorii unde problema răspunderii părintești nu a fost încă reglementată³⁵. În practică, acest lucru se întâmplă cu aproape toți minorii care solicită azil, având în vedere că această procedură este în general întreprinsă în primele perioade de sosire sau preluare. Misiunea administratorului ad-hoc încețază „din momentul pronunțării unei măsuri de protecție”³⁶ sau la încheierea procedurii de azil. De exemplu, în cazul minorilor, interviul are loc sistematic în prezența reprezentantului legal. Oficiul francez de protecție a refugiaților și apatrizilor (OFPRA) nu are funcționari specializați, care să examineze cazurile de minori neînsoțiți, întrucât specializarea agenților se stabilește pe direcții geografice. În aceste condiții, agenții nu au, așadar, întotdeauna abilitățile necesare pentru a efectua o evaluare adecvată a cazului și a interviului cu minorii. Jurisprudența franceză în materie de azil nu a recunoscut niciodată forme specifice de persecuție împotriva minorilor.

În Grecia, minorii cu vârsta de peste 14 ani pot solicita azil pe cont propriu dacă sunt considerați suficient de maturi de către autoritatea de poliție care se ocupă de cererea lor. Cei sub 14 ani, în schimb, trebuie să depună cererea prin reprezentantul lor legal. În acest sens, trebuie consultat și procurorul întrucât el va fi cel care va exercita reprezentarea legală provizorie și va desemna un reprezentant legal³⁷. Reprezentanții desemnați sunt obligați să fie prezenți în faza de interviu programată, iar în cazul depunerii unei cereri de protecție internațională, minorii au prioritate față de ceilalți.

---

35 LégiFrance. Le service public de la diffusion du droit, *Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile* - CSEDA, articolul L751-1, în https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006335376, data de acces 05.09.2022.

36 *Ibidem*, articolul L751-2.

37 European Asylum Support Office, EASO. *Rapport sulle procedure di asilo per i minori*, Serie di Guide Pratiche dell'EASO, 2019.

Tutorele legal are obligația de a însoți minorul în toate procedurile judiciare, în conformitate cu interesul superior al minorului, ascultând declarațiile acestuia înainte de a lua o decizie.

În Ungaria, este desemnat un reprezentant legal pentru a reprezenta minorul în procedurile specifice legate de cererea sa de azil. Desemnarea reprezentantului legal provizoriu este de competența autorităților naționale, care sunt în contact cu minorul neînsoțit: acestea putând fi Oficiul pentru imigrări, tribunalul sau poliția. Această numire, în practică, are loc la câteva zile după începerea procedurii de azil. Tutorele desemnat este obligat să reprezinte interesele minorului în toate procedurile oficiale legate de cererea de azil. Trebuie să participe la discuțiile copilului cu autoritățile responsabile cu investigarea cererii sale și să semneze procesele verbale ale acestor interviuri. Minorii neînsoțiți din Ungaria aparțin categoriei „persoanelor vulnerabile care necesită tratament special”, așa cum menționează legea azilului. În virtutea prevederilor avute în vedere pentru aceste persoane, cererea de azil a minorilor trebuie examinată cu prioritate. Aceeași lege reamintește în secțiunea sa 4-1 că „interesul superior al copilului trebuie să fie considerentul esențial”. De asemenea, legea impune să se acorde o atenție deosebită „actelor săvârșite în legătură cu statutul de copil al persoanei în cauză”, ceea ce sugerează o sensibilitate față de motivele specifice de persecuție în cazul minorilor³⁸.

În Italia, numirea unui tutore este obligatorie pentru ca cererea de azil să fie luată în considerare. Biroul Poliției de Frontieră sau Comisariatul Central, care primește cererea, suspendă de îndată procedura și o comunică Tribunalului pentru minori, având competență în desemnarea unui tutore³⁹. Acest tutore, desemnat de judecătorul tutelar, va confirma ulterior cererea de azil și va activa din nou procedura la sediul poliției competente. De asemenea, Italia, a adoptat un cadru juridic precis pentru examinarea cererilor de azil ale minorilor neînsoțiți prin adoptarea unei directive urmată de o circulară din 2007, precum și de unele decrete legislative⁴⁰. În

---

38 Istitute for Rights. Equality & Diversity, France Tene d'Asile, CIR-Consiglio Italiano per i Rifugiati, *L'accoglienza e la presa in carico dei minori non accompagnati in otto paesi dell'Unione Europea. Studio comparato e prospettive di armonizzazione*, Sintesi- ottobre 2010.

39 Bretschneider A., *Diritto d'asilo e status di rifugiato politico nell'ordinamento itiliano*, în „Il Politico”, Vol. 73, No. 2 (218) (Maggio-Agosto 2008), pp. 5-39.

40 A se vedea Decreto „Qualifica” (Decreto Legislativo 251/2007) e Decreto „Procedura” (Decreto Legislativo n. 25/2008 modificat de Decreto Legislativo n. 159/2008).

primul rând, minorului trebuie să i se furnizeze, din momentul sosirii sale în Italia, toate informațiile necesare cu privire la drepturile sale și la posibilitățile legale existente, în special în domeniul azilului. În orice caz, în adoptarea unei decizii, Comisia teritorială ține cont de vârsta și maturitatea copilului, de situația familială a acestuia, de formele specifice de persecuție unde copiii pot fi victime în țara de origine, de posibilitatea că minorul nu cunoaște situația țării sale și, mai ales, a faptului că minorul își poate exprima temerile într-un mod diferit de cel al adultului.

În România, Oficiul Român pentru Migrație trebuie să desemneze cât mai curând posibil un reprezentant legal care să asiste minorul pe parcursul procedurii de azil și să îi protejeze interesele. Procedura se suspendă până la numirea reprezentantului legal. Cu toate acestea, minorii cu vârsta peste 14 ani pot solicita azil pe cont propriu⁴¹. Legea privind azilul adoptată în 2006 precizează în primele sale articole că orice decizie luată în aplicarea acestui text și referitoare la minori trebuie adoptată în interesul superior al copilului. Cererile referitoare la minori sunt tratate cu „un interes foarte mare”⁴² și nu pot face obiectul unei proceduri accelerate.

În Marea Britanie, minorii beneficiază de un avocat din oficiu, care să îi asiste în aspectele juridice ale cererii lor. Un „adult responsabil” trebuie să fie prezent la momentul audierii lor în fața autorităților; totuși, această persoană nu are puterea de a reprezenta legal minorul. El poate fi ales după criterii foarte largi, cu condiția să nu fie membru al autorităților de azil și imigrare. Această situație reflectă eșecurile generale ale sistemului de reprezentare legală a minorilor neînsoțiți din Marea Britanie⁴³. Proce-

---

Benvenuti M., *La protezione internazionale degli stranieri in Italia. Uno studio integrato sull'applicazione dei decreti di recepimento delle direttive europee sull'accoglienza, sulle qualifiche e sulle procedure*, Javone Editore, Napoli, 2011.

41 Art. 39, **Înaintarea cererii de azil de către un minor. (2)** Străinul minor depune cererea de azil prin reprezentantul legal, iar în cazul minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, cererea de azil poate fi depusă personal. A se vedea Procedura de azil. Lege 122/2006, în <https://lege5.ro/Gratuit/ha2tqmbu/procedura-de-azil-lege-122-2006?dp=ge2tenrrgayds>, data de acces 27.09.2022.

42 Ordonanța nr. 1/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 122/2006 privind azilul în România și a Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 63 din 24 ianuarie 2014.

43 Comitato dei Diritti del Fanciullo, *Trattamento dei bambini separati dalle proprie famiglie e non accompagnati, fuori dal loro paese d'origine*, Commento generale N. 6, CRC/

dura de azil pentru minorii neînsoțiți implică unele particularități în ceea ce privește procedura aplicată adulților. Cazurile minorilor sunt examinate de ofițerii de la Oficiul Imigrări, aceștia fiind instruiți în mod special pe probleme legate de minori. Orice solicitant de azil în vârstă de 12 ani sau peste trebuie ascultat în timpul audierii⁴⁴. Decizia autorităților cu privire la cererea de azil trebuie luată, conform UK Border Agency (UKBA), în termen de 35 de zile⁴⁵.

În Suedia este desemnat un reprezentant temporar pentru a reprezenta minorul pe întreaga durată a procedurii de azil. El este însărcinat să-l asiste în procedurile de azil, dar și pentru a veghea asupra intereselor sale în această perioadă. Reprezentanții temporari sunt aleși pe bază de voluntariat. Nu există nicio condiție pentru a fi reprezentant temporar și, în principiu, orice persoană se poate oferi în mod voluntar pentru a îndeplini acest rol. Serviciile sociale se desfășoară rapid, investigarea fiecărei candidaturi, precum și examinarea situației juridice și financiare a persoanei. Comitetul pentru Drepturile Copilului, în observațiile sale finale din iunie 2009, a recomandat Suediei „să intensifice eforturile depuse pentru a verifica dacă acești reprezentanți posedă calificările necesare și sunt autorizați să exercite această funcție”⁴⁶.

Prin urmare, trebuie menționat că implementarea reprezentării legale este asigurată foarte diferit în funcție de țara examinată. În ciuda nevoilor comunității în acest domeniu, există o mare diversitate în ceea ce privește rolul, puterile și competențele reprezentanților, deseori problema fiind reprezentată de eficacitatea globală a sistemului de reprezentare legală în contextul cererii de azil.

Concluzii

În concluzie, pare indispensabil ca Uniunea Europeană să creeze un cadru de reglementare comun pentru a aborda pe deplin problema minorilor

---

GC/2005/6 (2005) <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/GC/2005/6>, data de acces 25.08.2022.

44 The Children's Legal Centre, *The right to education in England: alternative report to the Committee on Economic, Social and Cultural Rights*, September 2008, p.9.

45 UNHCR's *Quality Assurance program auditing the UK's asylum decision making (2008)*, cit. în „Separated Children in Europe Program”, Newsletter n. 32, noiembrie 2009.

46 Institute for Rights, Equality & Diversity, France Tene d'Asile, CIR-Consiglio Italiano per i Rifugiati, op. cit., p. 9.

neînsoțiți care sosesc pe continentul european. În mod evident, minorii migranți sunt titularii tuturor drepturilor pe care sursele internaționale, europene și naționale menționate în prezentul articol le recunosc fiecărui copil și adolescent și care trebuie garantate și implementate, în primul rând, de către cei care exercită responsabilitatea părintească. Conținutul acestei responsabilități poate fi definit tocmai prin referire la aceste drepturi, care corespund aceleiași număr de îndatoriri pentru părinți, iar în lipsa acestora, pentru tutore.

Bibliografie:

- Benvenuti M., *La protezione internazionale degli stranieri in Italia. Uno studio integrato sull'applicazione dei decreti di recepimento delle direttive europee sull'accoglienza, sulle qualifiche e sulle procedure*, Javone Editore, Napoli, 2011.
- Bretschneider A., *Diritto d'asilo e status di rifugiato politico nell'ordinamento italaiano*, în „Il Politico”, Vol. 73, No. 2 (218) (Maggio-Agosto 2008), pp. 5-39.
- Cataldi G., *The protection of minors in international law*, în „The protection of minors of islamic culture in the Mediterranean. Aspetti sociali, giuridici e medici”, Cilardo A. (coord.), Napoli, 2011;
- Del Guercio A., *La tutela dei minori stranieri tra diritti consolidati e politiche di chiusura verso l'Altro*, în Bonito Oliva R. (coord.), *Identità in dialogo. La libertà*, pp. 153-177.
- Di Napoli E., *Riflessioni a margine della «nuova» procedura di accertamento dell'età del minore straniero non accompagnato ai sensi dell'art. 5 della l. 47/2017*, în „Diritto, Immigrazione e Cittadinanza”, n. 3.2017, pp. 4-9.
- European Court of Human Rights, *Manuale di diritto europeo in materia di diritti dell'infanzia e dell'adolescenza*, Agenzia dell'Unione europea per i diritti fondamentali e Consiglio d'Europa, 2015.
- European Asylum Support Office, EASO. *Rapport sulle procedure di asilo per i minori*, Serie di Guide Pratiche dell'EASO, 2019.
- *Programul Stockholm- O Europă deschisă și sigură în serviciul și protecția cetățenilor*, în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene – EUR-Lex”, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/feda3799-4900-4f31-8218-fd9589cd073f/language-ro>, data de acces 06.09.2022.
- Farrugia R., Touzenis K., *The international protection of unaccompanied and separated migrant and asylum-seeking children in Europe*, în I. Kanics I., Se-

novilla Hernández D., Touzenis K., (coord), „Migrating Alone: Unaccompanied and Separated Children’s Migration to Europe”, Editions UNESCO, Paris, 2010, p. 21-56.

- ✦ Focarelli C., *La Convenzione di New York sui diritti del fanciullo e il concetto di «best interests of the child»*, în „*Rivista di diritto internazionale*”, 2010, pp. 981-993.
- ✦ Moyersoen J., *Minori non accompagnati: l’articolata ed ostica questione dell’accertamento dell’età*, în „*Minorigiustizia*”, nr. 3, 2017, p. 78 și urm.
- ✦ EASO – *European Asylum Support Office*, în <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2021/12/09/migration-and-asylum-pact-council-adopts-eu-asylum-agency-regulation/>, data de acces 23.08.2022.
- ✦ Istitute for Rights. Equality & Diversity, France Tene d’Asile, CIR-Consiglio Italiano per i Rifugiati, *L’accoglienza e la presa in carico dei minori non accompagnati in otto paesi dell’Unione Europea. Studio comparato e prospettive di armonizzazione*, Sintesi- ottobre 2010.
- ✦ The Children’s Legal Centre, *The right to education in England: alternative report to the Committee on Economic, Social and Cultural Rights*, September 2008
- ✦ UNHCR’s *Quality Assurance program auditing the UK’s asylum decision making (2008)*, cit. în „*Separated Children in Europe Program*”, Newsletter n. 32, noiembrie 2009.
- ✦ Senovilla-Hernández D., Kanics J., Touzenis K., *Migrating Alone: Unaccompanied and Separated Children’s Migration to Europe*, Paris, Unesco Publishing, 2010;

Legislație europeană și națională

- ✦ Comisia Europeană, *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European și Consiliu. Protecția copiilor migranți*, Bruxelles, 12.4.2017, COM(2017) 211 final, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0211&from=DE>, data de acces 05.09.2022.
- ✦ Comitato dei Diritti del Fanciullo, *Trattamento dei bambini separati dalle proprie famiglie e non accompagnati, fuori dal loro paese d’origine*, Commento generale N. 6, CRC/GC/2005/6 (2005) <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/GC/2005/6>, data de acces 25.08.2022.
- ✦ Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons, *Harmonising the protection of unaccompanied minors in Europe*, în <https://pace.coe.int/en/files/23017>, data de acces 05.09.2022.

- Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council, *Progress report on the Implementation of the European Agenda on Migration*, COM (2018) 250 final, din 14 martie 2018, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0126>, data de acces 26.08.2022.
- Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Empty, *Strategia Strategia Uniunii Europene în vederea eradicării traficului de fințe umane (2012-2016)*, COM (2012) 286 din 19.6.2012, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52012DC0286>, data de acces 07.09.2022.
- Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Empty, *Strategia Uniunii Europene privind drepturile copilului*, Bruxelles, 24.03.2021, COM(2021) 142 final în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142&from=en>, data de acces 07.09.2022.
- Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliului European, *Planul de acțiune privind minorii neînsoțiți (2010-2014)*, COM (2010) 213 din 06.05.2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0213>, data de acces 07.09.2022.
- *Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei*, în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene” L 251 din 3.10.2003, p. 12, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/ALL/?uri=CELEX:32003L0086>, data de acces 16.09.2022.
- *Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere care trebuie eliberat resortisanților țărilor terțe sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente*, în <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0081> data de acces 06.09.2022.
- EUR-Lex. Acces to the European Union Law, *Charter of Fundamental Rights of the European Union*, https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en, data de acces 26.09.2022.
- European-Justice, *Drepturile minorilor în cadrul procedurilor judiciare. Spania*, în https://e-justice.europa.eu/35998/RO/rights_of_minors_in_court_proceedings?SPAIN&member=1, data de acces 05.09.2022.

- ✦ *LégiFrance, Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile - CSE-DA*, articolul L751-1, în https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006335376, data de acces 05.09.2022.
- ✦ Ordonanța nr. 1/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 122/2006 privind azilul în România și a Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 63 din 24 ianuarie 2014.
- ✦ *Procedura de azil. Lege 122/2006*, în <https://lege5.ro/Gratuit/ha2tqm-bu/procedura-de-azil-lege-122-2006?dp=ge2tenrrgayds>, data de acces 27.09.2022.
- ✦ *Raportul referitor la punerea în aplicare a Regulamentului Dublin III*, 02.12.2020, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0245_RO.html, data de acces 05.09.2022.
- ✦ Regulamentul (UE) nr. 610/2013 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013, în <https://ilegis.ro/eurolegis/ro/index/act/47628>, data de acces 05.09.2022.
- ✦ *Rezoluția Consiliului din 26 iunie 1997 privind minorii neînsoțiți, resortisanții țărilor terțe*, 97/C 221/03, în EUR-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52011AP0115>, data de acces 05.09.2022.
- ✦ *Rezoluția Parlamentului European din 12 septembrie 2013 privind situația minorilor neînsoțiți în UE*, în https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2013-0251_RO.html, data de acces 05.09.2022.